

Список використаних джерел

1. Про Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки: Указ Президента України від 20 травня 2015 року № 276/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/276/2015>.
2. Коновалова В.О. Шепітько В.Ю. Юридична психологія Київ, 2004.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року, ред. від 10.01.2019 [Електронний ресурс]. // Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

Березівська Інна Ігорівна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту № 3 Національної
академії внутрішніх справ

Науковий керівник: старший науковий співробітник
наукової лабораторії з проблем психологічного
забезпечення та психофізіологічних досліджень
Національної академії внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук **Галустьян О. А.**

СТРЕСОСТІЙКІСТЬ ПРАЦІВНИКА ПОЛІЦІЇ ЯК ПІДҐРУНТЯ ГОТОВНОСТІ ДО СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Служба в правоохоронних органах в усьому світі традиційно відноситься до видів професійної діяльності з високим рівнем емоційно-стресових навантажень.

На працівників поліції щодня впливають різні чинники, що часто мають стресовий характер. Це, в свою чергу, може призвести до появи втоми, перевтоми, виникнення різних негативних емоційних станів, розладів професійно-службової діяльності. У зв'язку з цим оволодіння працівниками прийомами та методами психологічної саморегуляції є вельми актуальним завданням сучасності.

Є. В. Василенко зазначає: «Співробітники МВС відчувають вплив стресогенних факторів подвійного порядку: стресори повсякденної напруженої професійної діяльності і стресори екстремальних ситуацій, які створюють значні труднощі у вирішенні професійних завдань, позначаються на успішності дій і вимагають від співробітників високої професійної стійкості, особливої психологічної підготовленості, вміння конструктивно діяти в складних умовах» [1]. За подібних умов ефективність виконання службових завдань працівниками поліції значною мірою залежать від наявності високого рівня розвитку їх стресостійкості та особистісних ресурсів.

В юридичній психології стресостійкість розглядає в трьох аспектах: як реакція на стрес, як сприйняття стресової ситуації і як відношення поліцейського до стрес-факторів [2].

Проблема психологічної стійкості особового складу органів внутрішніх справ до стресу є професійно значущою, так як від неї багато в чому залежить ефективність оперативно-службової діяльності.

Стрес – неспецифічна реакція організму у відповідь на дуже сильну дію, подразник зовні, яка перевищує норму, а також відповідна реакція нервової системи.

Невміння працівника поліції регулювати свій психічний стан і дії призводить до негативних, часто тяжких наслідків як для нього самого, так і для оточуючих. Невміння керувати своєю поведінкою знижує здатність особистості соціально-психологічно адаптуватися до наявних умов середовища, є серйозною перешкодою в реалізації її життєвого потенціалу.

Стресостійкість є професійно важливою, динамічною характеристикою особистості працівника поліції, що дозволяє протидіяти стресовому впливу і опановувати стресовими ситуаціями. Крім того, високий рівень розвитку стресостійкості дозволяє працівнику поліції успішно самореалізуватися, досягати життєво важливих цілей, бути високоефективним у професійній діяльності, вміти налагоджувати контакти з громадянами і підтримувати стосунки з колегами і близькими, зберігати фізичне та психологічне здоров'я тощо.

Великих успіхів у службовій діяльності досягають працівники, в яких «міцніші нерви», які краще вміють налаштовуватися на боротьбу зі злочинцем, більш раціонально розпоряджатися не тільки своїми фізичними та розумовими ресурсами, а і зберігати на оптимальному рівні нервово-психічну активність, проявляти у складних ситуаціях оперативно-службової діяльності свою психологічну стійкість.

Аналіз наукових праць дозволяє зробити висновок, що основною умовою психологічної стійкості особистості є власна пошукова активність, зокрема, активність працівників поліції, залучених до навчально-професійної діяльності. Потреба працівників у пошуку нових здібностей і можливостей протидії негативним факторам, творче ставлення до себе та навколишньої дійсності, готовність до засвоєння прийомів психологічних технік (групова психокорекція, соціально-психологічний тренінг тощо), які спрямовані на регуляцію психоемоційних станів, дозволять долати деструктивний вплив несприятливих життєвих обставин і формувати психічну стійкість особистості.

На заняттях із професійно-психологічної підготовки для формування психологічно важливих якостей можуть використовуватися:

- психодіагностика (спостереження, бесіда, тестування);
- тренінги з розвитку професійної пам'яті, уваги та спостережливості;
- психофізичні тренінги з подолання перешкод (ускладнення, смуга перешкод, лабіринти);
- тренінги з використанням елементів несподіванки, дефіциту часу, шумових і вогневих ефектів (морально-психологічна смуга);

– тренінги з освоєння ситуацій, пов'язаних зі сприйняттям страждань, крові, поранень, травм, убитих;

– тренінги самонавіювання, самопереконавання, настрою.

У вищих навчальних закладах і спеціальними умовами навчання найбільш сприятливими засобами формування та розвитку стресостійкості є інтерактивні методи навчання, зокрема тренінг. Психологічний тренінг як метод активного соціально-психологічного навчання стає одним з найбільш ефективних способів професійного і особистісного розвитку працівників поліції.

В процесі підготовки кадрів для Національної поліції України використовують два типи тренінгів. Перший – це спеціалізовані тренінги спрямовані на формування і розвиток конкретних умінь та вироблення поведінкових навичок. В них опора робиться на зовнішній, поведінковий ефект, який згодом може викликати і зміни особистості. Наприклад, комунікативні, антистресові, мотиваційні тренінги; формування здорового способу життя; підготовки працівників поліції до дій в умовах підвищеного ризику. Другий – тренінговий. До нього належать тренінги особистісного зростання (у їх основі лежить створення умов для саморозвитку поліцейських, розвитку здібностей рефлексії, підвищення відкритості до нового досвіду). Тут основний ефект спостерігається у внутрішньому плані – спочатку відбуваються внутрішні особистісні зміни (самооцінка, мотивація, ціннісні орієнтації і тощо), а потім, як наслідок, може змінитися і поведінка. В тренінгах особистісного зростання за допомогою відповідних технік учасники намагаються усвідомити та подолати власні психологічні проблеми, які перешкоджають вирішенню їх життєвих і професійних завдань. Кожен учасник тренінгу за допомогою інших учасників і тренера може позбутися внутрішніх бар'єрів, краще дізнатися, як його сприймають оточуючі люди тощо. Це дозволяє виявити та в подальшому більш ефективно використовувати свої соціально важливі якості, сформувати більш реальну оцінку здібностей, побачити власні помилки і недоліки.

Доцільність практичних занять, тренінгів зумовлюється існуванням психологічної закономірності: людина, яка неодноразово потрапляла у важкі умови і впоралася з ними, має більше шансів вийти з честю з чергової екстремальної ситуації, ніж та, як ніколи в них не потрапляла. Проведений аналіз умов роботи з виконання службових завдань працівниками поліції показав необхідність удосконалення методів формування психологічної стійкості до фруструючого та стресогенного впливу екстремальних ситуацій професійної діяльності [3].

Профілактика стресів за допомогою розвитку у співробітників поліції досить високого рівня стресостійкості є першочерговим завданням психологів, що спеціалізуються на психологічному забезпеченні професійної діяльності співробітників органів внутрішніх справ. Отже, часте перебування в небезпечних, а іноді і загрожуючих життю ситуаціях, вимагає від працівників поліції вміння володіти собою, швидко оцінювати складні ситуації і приймати найбільш

адекватні рішення, що сприятимуть більш ефективному виконанню поставлених завдань, формуванню стресостійкості і зменшенню надзвичайних подій, зривів професійної діяльності серед особового складу органів внутрішніх справ.

Список використаних джерел

1. Василенко Е. В. Формирование профессионально-психологической устойчивости будущих сотрудников ОВД к экстремальным ситуациям: дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07 / Е. В. Василенко. – Ставрополь, 2008. – 229 с.
2. Бандурка О.М. Екстремальна юридична психологія в діяльності персоналу органів внутрішніх справ України: наук.-практ. посіб. / О.М. Бандурка, В.С. Венедиктов, О.В. Тімченко, В.Є. Христенко. – Х.: НУВС, 2005. – 319 с.
3. Доценко В.В. Психологічні ресурси стресостійкості майбутніх правоохоронців. Право і безпека. 2017. Вип. 3. С. 14–20.

Бортнійчук Валерія Олександрівна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту № 3 Національної
академії внутрішніх справ

Науковий керівник: науковий співробітник
наукової лабораторії з проблем психологічного
забезпечення та психофізіологічних досліджень
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук ***Малоголова О. О.***

ДЕФОРМАЦІЇ ПРАВОСВІДОМОСТІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Якщо фізичне тіло постійно знаходиться під тиском, то воно змінює свою форму, тобто деформується. Свідомість людини знаходиться також під постійним тиском, що сприяє її розвитку, чи навпаки її загибелі [4, с. 56]. Традиційно свідомість розглядається науковцями як найвища форма розвитку психіки, притаманна тільки людині, що виявляється в складних формах відображення світу, опосередкована суспільно-історичною діяльністю людей.

Однією із форм суспільної свідомості є правова свідомість. Центральним компонентом правосвідомості є ціннісне ставлення до права в цілому, до його норм та інститутів, до практики їх застосування й до власної правової поведінки з точки зору ефективності і справедливості основних елементів правового регулювання. Саме цей компонент забезпечує вплив правової свідомості на соціально значиму правовірну поведінку членів суспільства. Інколи в силу різних обставин в правосвідомості з'являються певні деформації, що проявляються у вигляді правового інфантилізму, правового ідеалізму, правовий дилетантизму, «переродження» правосвідомості, правового нігілізму,